

Warszawa, dnia 8 października 2018 roku

Szanowny Pan
Marcin Zieleniecki
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Rodziny, Pracy i
Polityki Społecznej

Szanowny Panie Ministrze

W związku z przekazaniem do zaopiniowania projektem „ustawy o zmianie ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz ustawy o pracowniczych programach emerytalnych ” (nr UC137 w wykazie prac legislacyjnych, „Projekt”), Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami („IZFiA”) przekazuje w załączeniu uwagi środowiska funduszy inwestycyjnych do Projektu.

Z wyrazami szacunku

PREZES ZARZĄDU

prof. UW dr hab. Marcin Dyl

Uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz ustawy o pracowniczych programach emerytalnych” (nr UC137 w wykazie prac legislacyjnych, dalej: „Projekt”)

- I. Uwagi do proponowanych w Projekcie zmian w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 roku o pracowniczych programach emerytalnych (t.j. Dz. U. z 2016r., poz. 1449 z późn. zm., dalej: „Ustawa o PPE”)

1. Uwaga do art. 2 pkt 1 lit. a) Projektu – projektowany art. 2 pkt 11a Ustawy o PPE

Odnosnie projektowanej definicji „potencjalnego uczestnika” zwracamy uwagę, że odnosi się ona do pracownika nie będącego członkiem programu podczas gdy Ustawa o PPE nie posługuje się pojęciem „członka”, a jedynie „uczestnika”.

W związku z powyższym w celu zachowania spójności terminologicznej Ustawy o PPE, proponujemy nadanie projektowanemu art. 2 pkt 11a Ustawy o PPE następującego brzmienia: „11a) potencjalny uczestnik – pracownik, który ma prawo do uczestnictwa w programie, lecz nie jest jego uczestnikiem”.

2. Uwaga do art. 2 pkt 1 lit. b) Projektu – projektowany art. 2 pkt 25 Ustawy o PPE

Poddajemy w wątpliwość wprowadzanie do Ustawy o PPE pojęcia „trwały nośnik” mając na uwadze, że Ustawa o PPE ani w aktualnie obowiązującym brzmieniu, ani uwzględniając zmiany wprowadzane Projektem, nie posługuje się w tym pojęciem w żadnym artykule.

Natomiast w sytuacji, w której pojęcie to miałyby znaleźć zastosowanie w przepisach Ustawy o PPE, w szczególności w efekcie uwzględnienia dodatkowych zmian proponowanych przez IZFiA w pkt II.3. poniżej, zasadnym byłoby zastosowanie definicji funkcjonującej już w polskim porządku prawnym, tj. zgodnej z brzmieniem art. 2 pkt 41 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 1355 z późn. zm., dalej: „Ustawa o funduszach inwestycyjnych”). Nadmienić należy, że w wyniku procedowanej obecnie przez Sejm ustawy o pracowniczych planach kapitałowych, analogiczna definicja trwałego nośnika zostanie wprowadzona do ustaw regulujących inne produkty emerytalne tj. PPK oraz IKE/IKZE.

W związku z powyższym, postulujemy nadanie projektowanemu art. 2 pkt 25 Ustawy o PPE następującego brzmienia: „25) trwałym nośniku informacji - rozumie się przez to każdy nośnik informacji umożliwiający przechowywanie przez czas niezbędny, wynikający z charakteru informacji oraz celu ich sporządzenia lub przekazania, zawartych na nim informacji w sposób

uniemożliwiający ich zmianę lub pozwalający na odtworzenie informacji w wersji i formie, w jakiej zostały sporządzone lub przekazane;”.

3. Uwagi do art. 2 pkt. 3 Projektu – projektowany art. 22b Ustawy o PPE

- a. Projektowany art. 22b ust. 2 Ustawy o PPE przewiduje możliwość przekazania uczestnikowi programu dokumentu „Informacja o świadczeniu emerytalnym” w postaci elektronicznej lub za pośrednictwem strony internetowej. Nie jest zrozumiałe dodanie tutaj strony internetowej. Każdy dokument przekazany za pośrednictwem strony internetowej będzie miał postać elektroniczną. Wydaje się, że mylona w tym zapisie jest forma zapisu (postać elektroniczna) z kanałem (strona internetowa).
- b. Zgodnie z projektowanym art. 22b ust.5 lit. a) Ustawy o PPE informacja o świadczeniu emerytalnym ma zawierać m.in. dane osobowe uczestnika, w tym wskazanie wieku uprawniającego do otrzymania wypłaty. Sformułowanie „dane osobowe uczestnika” jest mało precyzyjne bo są to wszystkie informacje o uczestniku.

Proponujemy użyć sformułowania „dane identyfikacyjne uczestnika oraz wskazanie wieku uprawniającego do otrzymania wypłaty”.

- c. Projektowane art. 22b ust.5 lit. d) oraz lit. e) Ustawy o PPE nakładają na zarządzającego pracowniczym funduszem emerytalnym obowiązek podania informacji o wpłaconych składkach oraz kosztach wpłaconych/odliczonych w ciągu 12 miesięcy poprzedzających dzień sporządzenia informacji o świadczeniu emerytalnym. Te zapisy w połączeniu z mało precyzyjną treścią ust. 1, który nakłada obowiązek wysyłania tej informacji raz w roku, powodują że przekazywana informacja nie będzie czytelna. Wystarczy, że zarządzający przekaze klientom taką informację w grudniu a drugą w styczniu kolejnego roku i spełniony będzie obowiązek ustawowy ale klient dostanie w zasadzie dwa razy to samo. Dodatkowo, interpretację projektowanych przepisów komplikuje zapis ust. 4 zobowiązujący do wskazania w informacji wszelkich istotnych zmian w porównaniu z rokiem poprzednim.

Wydaje się, że przepisy będą bardziej precyzyjne jeżeli będą mówiły nie o przesyłaniu informacji raz w roku ale o „informacji rocznej, za poprzedni rok kalendarzowy”. Dodatkowo można wskazać, że ta informacja musi być przekazana np. do końca 1 kwartału danego roku. Wtedy też informacja o składkach i kosztach również mogła by się odnosić do zeszłego roku kalendarzowego. Warto też w lit. d) oraz e) doprecyzować, że w przypadku gdy uczestnik jest w programie krócej niż 12 miesięcy to informacja zawiera dane za faktyczny czas uczestnictwa w programie w danym roku.

- d. Wydaje się również, że w ramach projektowanego art. 22b Ustawy o PPE celowym byłoby dodanie analogicznego postanowienia, do tego które znalazło się w art. 22c ust. 2 Ustawy o PPE, czyli dopuszczenie możliwości przekazania informacji za pośrednictwem pracodawcy.

4. Uwagi do art. 2 pkt 3 Projektu – projektowany art. 22c Ustawy o PPE

- a. Z uzasadnienia Projektu wynika, że proponowane zmiany mają na celu dostosowanie polskiego prawodawstwa w celu wykonania Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2016/2341 z dnia 14 grudnia 2014 r. w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami (IORP) (Dz. Urz. UE L354 z 23.12.2016, str. 37, dalej: „**Dyrektywa IORP 2**”) oraz, że *„w polskim porządku prawnym definicję IORP zawartą w art. 6 pkt 1 dyrektywy wyczerpuje wyłącznie forma funduszu emerytalnego, a dokładnie – pracowniczego funduszu emerytalnego zarządzanego przez pracownicze towarzystwa emerytalne”*. Tym samym wszelkie zmiany wprowadzane Projektem do Ustawy o PPE, a wynikające z Dyrektywy IORP 2, dotyczyć powinny jedynie PPE prowadzonego w formie funduszu emerytalnego. Ma to zastosowanie również do projektowanego art. 22c Ustawy o PPE, który stanowi transpozycję art. 41 ust. 1-2 Dyrektywy IORP 2.

Tymczasem aktualnie proponowane brzmienie art. 22c ust. 1 Ustawy o PPE rodzi wątpliwości czy dotyczy ono wyłącznie informacji przekazywanych przez pracowniczego fundusz emerytalny, czy też inne podmioty zarządzające PPE.

W związku z powyższym, aby przepis ten był zgodny z celem Projektu, proponujemy nadanie wprowadzeniu do art. 22c ust. 1 Ustawy o PPE następującego brzmienia: „Art. 22c 1. Potencjalni uczestnicy **funduszu emerytalnego** mają prawo do otrzymania przed przystąpieniem do programu informacji o:”

- b. Na wypadek gdyby celem projektodawcy było jednak rozszerzenie obowiązku przekazania informacji wskazanych w projektowanym art. 22c ust. 1 Ustawy o PPE również na pozostałe instytucje finansowe prowadzące PPE, wskazujemy na konieczność jednakowego ich traktowania w zakresie sposobu przekazania tych informacji. Projektowany art. 22c ust. 2 Ustawy o PPE w aktualnym brzmieniu tylko względem zarządzających pracowniczym funduszem emerytalnym dopuszcza możliwość przekazania informacji wskazanych w art. 22c ust. 1 Ustawy o PPE za pośrednictwem pracodawcy. Tym samym gdyby informacje te miały być przekazywane również przez przykładowo fundusze inwestycyjne, powinny one także mieć możliwość skorzystania z pośrednictwa pracodawcy.

W takim wypadku projektowanemu art. 22c ust. 2 Ustawy o PPE należałoby nadać następujące brzmienie: „2. Informacje, o których mowa w ust. 1 zarządzający może dostarczać za pośrednictwem pracodawcy.”.

- c. Co więcej, w sytuacji gdyby obowiązki wskazane w art. 22c Ustawy o PPE miałyby znaleźć szersze zastosowanie, wyjaśnienia wymagałoby co w kontekście innych instytucji finansowych prowadzących PPE oznaczać miałyby informacje takie jak: „opcja inwestycyjna”, „czynniki związane ze środowiskiem i klimatem, czynniki społeczne i czynniki związane z łańcem korporacyjnym”, co objęte byłoby zakresem „dodatkowych informacji”.

II. Propozycje dodatkowych zmian w Ustawie o PPE

Niezależnie od powyższych uwag do propozycji zawartych w Projekcie, poniżej przedstawiamy propozycje dodatkowych zmian do Ustawy o PPE, wynikające z wieloletniej obserwacji praktyki funkcjonowania pracowniczych programów emerytalnych.

1. Konieczność uregulowania wypłat dokonywanych po zniesieniu wspólności majątkowej małżeńskiej wbrew zasadom określonym w art. 42 Ustawy o PPE

W ocenie IZFiA przepisy Ustawy o PPE nie powinny dopuszczać możliwości wypłaty środków zgromadzonych w programie z uwagi na ustanie pomiędzy małżonkami wspólności majątkowej (przykładowo w sytuacji ustanowienia rozdzielności majątkowej na mocy umów) i dokonania z tego tytułu podziału ich majątku wspólnego.

Twierdzenie takie uzasadnia przede wszystkim cel Ustawy o PPE, jakim jest gromadzenie środków mających w przyszłości stanowić dodatkowe świadczenie emerytalne pracownika. Jego realizacji podporządkowany został sposób ukształtowanie w Ustawie o PPE zasad wycofywania środków zgromadzonych w programie. Kluczowy w tym względzie art. 42 Ustawy o PPE zawiera zamknięty katalog przesłanek upoważniających do dokonania wypłaty, które wiążą się z koniecznością osiągnięcia przez uczestnika określonego wieku, ew. jego śmiercią. Artykuł 43 Ustawy o PPE określający zasady dokonywania wypłaty transferowej umożliwia przelanie zebranych środków jedynie w ramach innych form dobrowolnego oszczędzania emerytalnego. Wszelkie inne formy wycofania środków z programu, w tym ich zwrot w sytuacji likwidacji pracodawcy, zgodnie z art. 45 Ustawy o PPE, wiążą się z koniecznością przekazania 30% zebranych składek podstawowych na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, co stanowi sankcję za zerwanie uprzednio zawartej swego rodzaju umowy społecznej pomiędzy pracownikiem, pracodawcą i Państwem. Pamiętać bowiem należy, że składki odprowadzane przez pracodawcę do programu zwolnione są z konieczności odprowadzania od nich składek na ubezpieczenie społeczne (art. 24 ust. 5 Ustawy o PPE), co ma stanowić zachętę dla tego rodzaju formy oszczędności emerytalnych.

Wbrew powyższemu podejściu, które znajdowało do tej pory poparcie w stanowiskach Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (pismo z dnia 16 maja 2014 roku, DUS/5070/59/BW/14), od kilku już lat Członkowie IZFiA obserwują nasilające się zjawisko zawierania przez uczestników PPE notarialnych umów ustanawiających rozdzielność majątkową małżeńską i dokonujących podziału środków zgromadzonych w PPE, co skutkuje ich wypłatą bez konieczności spełnienia przesłanek przewidzianych przez ustawodawcę w art. 42 bądź zastosowaniem art. 45 Ustawy o PPE. Z obserwacji jednego z towarzystw wynika, że w przypadku konkretnego PPE opisane zachowania zachodzą na skalę masową tj. 99% wniosków otrzymanych od uczestników w ramach konkretnego PPE dotyczyło jednej z dwóch sytuacji opisanych poniżej:

- 1) gdy jedynie jeden z małżonków jest uczestnikiem PPE, zaś podział majątku wspólnego małżonków dotyczy wyłącznie części środków zgromadzonych przez tego małżonka w PPE, w proporcji w której znacząca większość tych środków przypada małżonkowi niebędącemu uczestnikiem PPE (np. 90%), lub
- 2) gdy oboje małżonków jest uczestnikami PPE, zaś podział majątku wspólnego małżonków dotyczy wyłącznie części środków zgromadzonych przez nich w PPE i jest dokonywany w ten sposób, że znacząca część środków zgromadzonych na rejestrze PPE jednego małżonka (np. 90 %) przypada drugiemu małżonkowi, a jednocześnie znacząca część środków zgromadzonych na rejestrze PPE drugiego małżonka (np. 90 %) przypada pierwszemu małżonkowi.

Powyższe zjawisko stanowi w ocenie IZFiA ewidentne obejście celów Ustawy o PPE, które ze środków zgromadzonych w programie czyni de facto formę odroczonego wynagrodzenia, korzystającego dodatkowo z bonusu quasi podatkowego polegającego na zwolnieniu z obciążeń na rzecz systemu ubezpieczenia społecznego. Pomniejszeniu ulegają również środki przekazane do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu zwrotu środków z PPE.

Mając na uwadze rozbieżność pomiędzy stanowiskiem Ministerstwa i obserwowaną praktyką, jak również trwającą dyskusję nad zwiększeniem efektywności systemu emerytalnego i istotnego znaczenia dobrowolnych oszczędności w ramach tzw. III Filaru, szczególnie istotne staje się rozstrzygnięcie powyższej kwestii na poziomie ustawowym. Jednocześnie wskazujemy, że problem ten został dostrzeżony na etapie prac nad ustawą o pracowniczych planach kapitałowych, co znalazło odzwierciedlenie w projektowanym rozdziale 12 tej ustawy.

Wobec powyższego, postulujemy wprowadzenie do Ustawy o PPE przepisu regulującego sytuację wypłaty na rzecz współmałżonka uczestnika PPE, przy ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej i dokonaniu podziału majątku wspólnego, poprzez dokonanie wypłaty: 1) do innego programu PPE, którego uczestnikiem jest współmałżonek; 2) na IKE lub IKZE współmałżonka, a w sytuacji braku wskazania takich rachunków obciążenie wypłacanych środków daniną na rzecz ZUS.

2. Konieczność zmiany przepisów dotyczących wykazywania kosztów i opłat obciążających uczestnika i pracodawcę w umowach dotyczących PPE prowadzonych w formie funduszy inwestycyjnych

Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 13 Ustawy o PPE, w standardowym brzmieniu umowy zakładowej i umowy o wnoszenie składek pracowników do funduszy inwestycyjnych w ramach PPE („umowa finansowa”) utrwalonym również pod wpływem praktyki KNF, w pozycji „Opłaty i koszty obciążające pracodawcę i uczestnika” TFI wskazuje poziom pobieranego przez niego wynagrodzenia z tytułu administracji i zarządzania funduszami pobieranego z aktywów funduszu (tzw. management fee) właściwego dla danej kategorii jednostek uczestnictwa oraz funduszy lub subfunduszy zbywanych w ramach PPE, a także sposób jego naliczania i pobierania.

Ponadto TFI, cytując postanowienia statutu funduszu, w standardowej umowie wskazuje, że pozostałe koszty związane bezpośrednio z funkcjonowaniem funduszy lub subfunduszy pokrywane są w całości z aktywów funduszy lub subfunduszy, z których działalnością wiążą się dane koszty i że nie podlegają limitowaniu oraz wymienia te koszty. Do tej kategorii kosztów zaliczane są m.in. koszty z tytułu usług maklerskich, opłat transakcyjnych związanych z nabywaniem i zbywaniem papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych oraz podatków i innych obciążeń nałożonych przez właściwe organy państwowe w związku z działalnością danego funduszu i subfunduszy.

Dodatkowo w umowie zakładowej oraz umowie finansowej wskazuje się koszty likwidacji funduszu lub subfunduszy obciążające ich aktywa, a także informację, że TFI i fundusze nie pobierają opłaty dystrybucyjnej od składek oraz wpłat transferowych, jak również nie pobierają opłaty za zamianę.

Jednocześnie standardowa umowa zakładowa oraz standardowa umowa finansowa zawierają postanowienia, które odsyłają do statutów i prospektów informacyjnych funduszy w zakresie nieuregulowanym w tych umowach. Postanowienia te wskazują również, że zgodnie z Ustawą o funduszach inwestycyjnych, zmiany statutów i prospektów informacyjnych funduszy dokonane w trybie przewidzianym tą ustawą są skuteczne wobec wszystkich uczestników funduszy i nie wymagają zgody uczestników ani pracodawcy, zaś wiążąca dla stron każdej z umów jest każdorazowa treść statutów i prospektów informacyjnych funduszy, z zastrzeżeniem, że jeżeli zmiany statutów funduszy będą miały wpływ na treść umowy wówczas zmiana tej umowy obowiązuje z chwilą wpisu zmian do rejestru, nie wcześniej niż z chwilą wejścia w życie zmian statutu (art. 34 ust. 7 Ustawy o PPE).

Takie rozwiązanie nie odpowiada w pełni wyzwaniom praktyki i rodzi wiele wątpliwości interpretacyjnych oraz problemów natury logistycznej wynikających z konieczności dokonywania zmian umów zakładowych i umów finansowych w przypadku zmiany struktury i rodzajów kosztów działalności funduszu w całości i bez limitu obciążających aktywa funduszu lub subfunduszu.

Po pierwsze – wydaje się, iż za „koszty i opłaty obciążające uczestnika i pracodawcę”, w rozumieniu Ustawy o PPE, w przypadku funduszu inwestycyjnego należałoby uznać wyłącznie wynagrodzenie TFI z tytułu administracji i zarządzania funduszem pobierane z aktywów funduszu (tzw. management fee), które w ograniczonym zakresie podlega negocjacji stron umowy finansowej i zakładowej, a w konsekwencji ma indywidualny charakter z punktu widzenia uczestników PPE.

Pozostałe koszty związane z funkcjonowaniem funduszu/subfunduszu pobierane z jego aktywów, nielimitowane i nieutożsamiane z poszczególnymi uczestnikami, nie powinny być traktowane jako „koszty i opłaty obciążające uczestnika i pracodawcę” w rozumieniu Ustawy o PPE. Katalog tego rodzaju kosztów zmienia się z czasem w zależności od strategii inwestycyjnej funduszu, wykorzystywania istniejących lub pojawiających się technik inwestycyjnych, nakładanych często regulacyjnie obowiązków korzystania z płatnych systemów rozliczeń. Koszty te są zatem ponoszone w interesie wszystkich uczestników i nie podlegają negocjacji stron umowy zakładowej i finansowej, lecz są wskazywane w statutach funduszy. Dlatego, w naszej ocenie, nie powinny stanowić obligatoryjnego elementu umowy zakładowej.

W tym miejscu nadmienić należy, że powyższe jak się wydaje nie ulegnie zmianie w wyniku dodania do Ustawy o PPE projektowanego art. 13a, wprowadzanego ustawą o pracowniczych planach kapitałowych¹.

W związku z brzmieniem art. 34 ust. 7 Ustawy o PPE, stosowana dotychczas praktyka dodatkowego wskazywania w umowie zakładowej i umowie finansowej nielimitowanych kosztów związanych bezpośrednio z funkcjonowaniem funduszu lub subfunduszy pokrywanych w całości z aktywów funduszu lub subfunduszy, z których działalnością wiążą się dane koszty, może prowadzić do sytuacji, w której koszty te, mimo, że są ponoszone w interesie wszystkich uczestników, mogłyby obowiązywać uczestników funduszy inwestycyjnych w różnym czasie naruszając art. 24 ust. 6 Ustawy o funduszach inwestycyjnych tj. od momentu rejestracji tych zmian w rejestrze PPE prowadzonym przez Komisję dla uczestników PPE oraz w terminach wskazanych w art. 24 ust. 6 Ustawy o funduszach inwestycyjnych dla pozostałych uczestników funduszy. To z kolei, gdyby było prawnie możliwe, mogłoby prowadzić do nierównego traktowania uczestników funduszy inwestycyjnych, którzy są uczestnikami PPE oraz pozostałych uczestników funduszy inwestycyjnych, powodując tym samym naruszenie art. 10 Ustawy o funduszach inwestycyjnych.²

Mając na uwadze powyższe zwracamy się z prośbą o wprowadzenie zmian do Ustawy o PPE,

¹ W brzmieniu wynikającym ze sprawozdania Komisji Finansów Publicznych <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2824-A>

² Zgodnie z art. 24 ust. 6 Ustawy o funduszach inwestycyjnych „Zmiana statutu funduszu inwestycyjnego, która wymaga zezwolenia Komisji, wchodzi w życie:

- 1) w terminie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia o zmianie statutu lub od dnia ostatniego ogłoszenia, jeżeli statut przewiduje więcej niż jedno ogłoszenie - w przypadku zmiany statutu w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1-6 lub ust. 2 pkt 1-3;
- 2) z dniem ogłoszenia - w przypadku zmiany statutu w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 7 lub ust. 2 pkt 4;
- 3) z dniem wykreślenia z rejestru funduszu inwestycyjnego podlegającego przekształceniu w nowy subfundusz istniejącego funduszu z wydzielonymi subfunduszami - w przypadku zmiany statutu w zakresie, o którym mowa w art. 241 ust. 2 pkt 1.”

wskazujących iż katalog nielimitowanych kosztów obciążających aktywa funduszu lub subfunduszu innych niż wynagrodzenie Towarzystwa za zarządzanie i administrację (tzw. management fee):

- 1) nie stanowi elementu „kosztów i opłat obciążających uczestnika i pracodawcę”, o których mowa w art. 13 ust 1 pkt 13 Ustawy o PPE i które powinny być wskazywane w umowie zakładowej i finansowej,
- 2) ich zmiana nie stanowi informacji, która powinna podlegać rejestracji przez KNF i tym samym zmiana statutu funduszu w tym zakresie wchodzi w życie na ogólnych zasadach obowiązujących wszystkich uczestników funduszu, o których mowa w art. 24 ust. 6 Ustawy o funduszach inwestycyjnych,
- 3) wystarczające w zakresie tej kategorii kosztów jest odesłanie w umowie zakładowej i finansowej do statutu funduszu inwestycyjnego, którego jednostki uczestnictwa są oferowane w ramach danego PPE.

3. Konieczność zmiany formy w jakiej składane są oświadczenia woli związane z uczestnictwem w PPE

Przepisy Ustawy o PPE przewidują jedynie formę pisemną dla oświadczeń woli składanych zarówno przez pracownika, jak i przez pracodawcę. Takie rozwiązanie nie odpowiada obecnie obowiązującym standardom na rynku, gdzie obsługa elektroniczna klientów stała się powszechną formą komunikacji z klientem w zakresie usług bankowości, działalności inwestycyjnej, a także uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych.

Przede wszystkim zaś, umożliwienie składania oświadczeń woli dotyczących PPE również w innych formach niż pisemna, wychodzi naprzeciw potrzebom wielu uczestników PPE. Oświadczenia woli przekazywane przez uczestników PPE funduszom inwestycyjnym zarządzającym PPE dotyczą z reguły zleceń konwersji lub zamiany środków z jednego funduszu/subfunduszu do innego, zmiany alokacji składek do funduszy lub subfunduszy oraz zmiany danych personalnych lub korespondencyjnych, a także zmiany rozrządzenia na wypadek śmierci uczestnika. Coraz częściej TFI spotykają się z postawą, w której uczestnicy PPE chcą dokonywać ww. operacji bezpośrednio poprzez informatyczne systemy transakcyjne TFI i funduszy. Dzięki ich wykorzystaniu zlecenia uczestników PPE realizowane są szybciej, z uwagi na skrócenie czasu, w jakim następuje obieg dokumentów (od pracownika do dedykowanych działów kadr, a następnie do funduszy lub działającego w ich imieniu agenta transferowego). Jednocześnie, uczestnik PPE ma możliwość wydrukowania potwierdzenia złożonego zlecenia.

Zwrócić uwagę należy również na trudności po stronie pracodawcy związane z koniecznością pisemnej obsługi wielotysięcznej załogi, obarczającej Pracodawcę dodatkowymi kosztami administracyjnymi i organizacyjnymi, często decydującymi o braku zainteresowania

wprowadzeniem PPE u pracodawcy. Umożliwienie składania oświadczeń woli również w innych formach sprawiłoby, iż prowadzenie i administrowanie PPE byłoby prostsze, szybsze i przede wszystkim o wiele tańsze dla pracodawców.

Powyższe problemy zostały zauważone w ramach prac nad procedowaną obecnie przez Sejm ustawą o pracowniczych planach kapitałowych, która zarówno względem PPK, jak i IKE/IKZE dopuszcza zastosowanie elektronicznych kanałów komunikacji.

W związku z powyższym, postulujemy nadanie przepisom ustawy o PPE nowego, następującego brzmienia:

„Art. 18. 1. Przystąpienie pracownika do programu na warunkach określonych w umowie zakładowej następuje na podstawie deklaracji o przystąpieniu do programu **złożonej w postaci elektronicznej pozwalającej na utrwalenie jej treści na trwałym nośniku informacji lub w innej postaci, jeżeli w umowie zakładowej tak określono**, zwanej dalej "deklaracją", po upływie jednego miesiąca od jej złożenia, chyba że pracodawca potwierdzi **w postaci elektronicznej pozwalającej na utrwalenie treści na trwałym nośniku informacji lub w innej postaci, jeżeli w umowie zakładowej tak określono** przystąpienie do programu w terminie wcześniejszym.

(...)

4. Pracodawca przyjmuje deklarację i potwierdza uczestnikowi jej przyjęcie **w postaci elektronicznej pozwalającej na utrwalenie treści na trwałym nośniku informacji lub w innej postaci, jeżeli w umowie zakładowej tak określono**.

5. Jeżeli pracownikowi nie przysługuje prawo do uczestnictwa w programie, pracodawca zwraca deklarację wraz z uzasadnieniem odmowy jej przyjęcia **w postaci elektronicznej pozwalającej na utrwalenie treści na trwałym nośniku informacji lub w innej postaci, jeżeli w umowie zakładowej tak określono**. Zwrócenie deklaracji powinno nastąpić nie później niż w terminie jednego miesiąca od dnia jej złożenia przez pracownika. (...)"

„Art. 20. 1. W sprawach dotyczących programu uczestnik składa oświadczenie woli pracodawcy lub za jego pośrednictwem **w postaci elektronicznej pozwalającej na utrwalenie ich treści na trwałym nośniku informacji lub w innej postaci, jeżeli w umowie zakładowej tak określono**. (...)"

„Art. 47. 1. Uczestnik może dokonać w każdym czasie wypowiedzenia udziału w programie przez złożenie pracodawcy oświadczenia woli **w postaci elektronicznej pozwalającej na utrwalenie jego treści na trwałym nośniku informacji lub w innej postaci, jeżeli w umowie zakładowej tak określono**, przy czym okres wypowiedzenia przewidziany umową zakładową nie może być krótszy niż 1 miesiąc i nie dłuższy niż 3 miesiące. Przepisy art. 43-45 stosuje się odpowiednio. (...)"

4. Konieczność doprecyzowania zakresu danych, jakie podlegają wpisowi do rejestru PPE prowadzonego przez KNF

Zgodnie z art. 34 ust. 1 pkt 1)-5) Ustawy o PPE wpis programu zakładowego do rejestru programów obejmuje zawarte we wniosku dane pracodawcy, zawarte we wniosku dane zarządzającego, warunki uczestnictwa w programie zawarte w umowie zakładowej albo w umowie międzyzakładowej, formę programu oraz numer w rejestrze programów. Ponadto informacje podlegające wpisowi do rejestru PPE zostały wyszczególnione w § 3 ust. 1 oraz § 4 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 28 maja 2004 r. w sprawie prowadzenia rejestru pracowniczych programów emerytalnych („Rozporządzenie”).

Jednocześnie, w praktyce rejestracji zmian dotyczących PPE przez KNF wykształciło się podejście, zgodnie z którym, wymagana jest rejestracja jakichkolwiek zmian dokonanych w umowie zakładowej, motywując je brzmieniem § 3 ust. 1 pkt 8) Rozporządzenia, zgodnie z którym *„Księga rejestrowa programu składa się z rubryk, do których wpisuje się: (...) 8) informację o zmianie zakładowej albo międzyzakładowej umowy emerytalnej, ze wskazaniem paragrafów objętych zmianą, wraz z datą wejścia w życie tej zmiany.”*

W ocenie TFI, opisana powyżej praktyka prowadzi do rozszerzającej interpretacji przepisów Ustawy o PPE, w szczególności do rozszerzenia rozumienia pojęcia warunków uczestnictwa w programie, §3 ust. 1 pkt 6) Rozporządzenia i „wyjścia KNF poza ustawę”. Logicznym wydaje się, że skoro zgodnie z art. 34 ust. 1 pkt 4) Ustawy o PPE wpisowi podlegają warunki uczestnictwa w programie, to odpowiednie paragrafy Rozporządzenia powinny doprecyzowywać postanowienia tego przepisu. W konsekwencji §3 ust. 1 pkt 8) Rozporządzenia dotyczący informacji o zmianie zakładowej albo międzyzakładowej umowy emerytalnej, ze wskazaniem paragrafów objętych zmianą, wraz z datą wejścia w życie tej zmiany powinien wskazywać paragrafy dotyczące warunków uczestnictwa w programie określonych w §3 ust. 1 pkt 6) Rozporządzenia i wymienionych w kolumnie 6 załącznika do Rozporządzenia – wzorze księgi rejestrowej pracowniczego programu emerytalnego.

W związku z powyższym zwracamy się z prośbą o doprecyzowanie informacji podlegających wpisowi do rejestru PPE, np. poprzez doprecyzowanie, że § 3 ust. 1 pkt 8) Rozporządzenia dotyczący informacji o zmianie zakładowej albo międzyzakładowej umowy emerytalnej, ze wskazaniem paragrafów objętych zmianą, wraz z datą wejścia w życie tej zmiany odnosi się do warunków uczestnictwa w programie wymienionych w kolumnie 6 załącznika do Rozporządzenia – wzorze księgi rejestrowej pracowniczego programu emerytalnego.

III. Propozycje dodatkowych zmian w ustawie z dnia 1 marca 2018 roku o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2018r., poz. 723 i 1075, dalej: „Ustawa AML”)

Zgodnie z art. 34 Ustawy AML podstawowym obowiązkiem instytucji obowiązanej jest stosowanie względem klienta środków bezpieczeństwa finansowego, które obejmują m. in. identyfikację klienta. Zgodnie z art. 35 Ustawy AML są one zobowiązane stosować te środki m. in. w momencie nawiązywania stosunków gospodarczych z klientem, a brak możliwości ich zastosowania oznacza, że instytucja obowiązana nie powinna takich stosunków nawiązać (por. art. 41 Ustawy AML). Co więcej, zgodnie z art. 46 Ustawy AML instytucje obowiązane ustalają, czy klient lub jego beneficjent rzeczywisty są osobami zajmującymi eksponowane stanowisko polityczne i w sytuacji gdy tak jest zobowiązane są do podjęcia dodatkowych czynności. Wśród nich art. 46 ust. 2 pkt 1 Ustawy AML wymienia obowiązek uzyskania zgody kadry kierowniczej wyższego szczebla na nawiązanie lub kontynuację stosunków gospodarczych z taką osobą.

Wskazać należy, że z uwagi na mechanizm przystąpienia pracowników do produktów takich jak PPE, jak również wprowadzane obecnie PPK, powoduje, że zastosowanie środków bezpieczeństwa finansowego, jak również zbadanie pracowników pod kątem statusu osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne i wykonanie w takiej sytuacji opisanych wyżej dodatkowych czynności przed nawiązaniem stosunków gospodarczych, jak również po ich nawiązaniu, jest znacznie utrudnione o ile niemożliwe. Zarówno w przypadku PPE i PPK w pierwszej kolejności dochodzi do zawarcia umowy przez pracodawcę i instytucje finansową. Dopiero później przystępują do niej pracownicy, w przypadku PPE w formie deklaracji o przystąpieniu, a w przypadku PPK de facto automatycznie. Tym samym na etapie nawiązywania stosunku z pracodawcą instytucja obowiązana nie ma jeszcze wiedzy o osobach, które będą de facto jej klientami, nie jest zatem w stanie uprzednio zastosować względem nich środków bezpieczeństwa finansowego, a ponadto jeżeli zajdą w stosunku do nich przesłanki nie nawiązania takich stosunków lub ich rozwiązania, jest to de facto niemożliwe.

W związku z powyższym w ocenie IZFiA zasadnym byłoby zwolnienie produktów takich jak PPE i PPK od stosowania środków bezpieczeństwa finansowego i dotyczących osób zajmujących stanowiska eksponowane politycznie w ogóle. Z uwagi na swój charakter i pochodzenie środków gromadzonych w tych programach, niebezpieczeństwo że wiązać się będzie z nimi jakiegokolwiek ryzyko prania pieniędzy czy finansowania terroryzmu jest znikome, jeżeli w ogóle możliwe. Znajduje to już obecnie potwierdzenie w brzmieniu art. 42 ust. 2 pkt 3 Ustawy AML, która kwalifikuje uczestnictwo w PPE (a wkrótce również PPK), jako okoliczności świadczące o niższym ryzyku prania pieniędzy i finansowania terroryzmu i uzasadniające stosowanie uproszczonych środków bezpieczeństwa finansowego.

Wobec powyższego proponujemy aby dotychczasowy art. 3 Projektu zyskał oznaczenie 4 i dodanie art. 3 w następującym brzmieniu:

„Art. 3. W ustawie z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (Dz. U. poz. 723 i 1075) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 35 dodaje się ust. 3 w brzmieniu: "3. Instytucje obowiązane nie stosują środków bezpieczeństwa finansowego w odniesieniu do przystąpienia i uczestnictwa w pracowniczym programie emerytalnym oraz przystąpienia i uczestnictwa w pracowniczym planie kapitałowym."

2) w art. 42 w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) zawarcie umowy i gromadzenie oszczędności na indywidualnym koncie emerytalnym lub indywidualnym koncie zabezpieczenia emerytalnego."

3) w art. 46 dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

"Przepisy ust. 1–6 nie stosuje się w zakresie przystąpienia i uczestnictwa w pracowniczym programie emerytalnym oraz przystąpienia i uczestnictwa w pracowniczym planie kapitałowym."